

Martin Holý
Ministerstvo životního prostředí
odbor geologie

Ochrana nerostných zdrojů v ČR - legislativa versus realita

Primární podklady o nerostných zdrojích pro účely ložiskové ochrany

- Výpočty zásob výhradních i nevýhradních ložisek a klasifikace prognózních zdrojů (archiv ZZ a VZ /FZ/ ČGS = Geofond) /celkem 2230 ložisek, z toho cca 2/3 výhradních/
- **Evidence osvědčení o výhradním ložisku (MŽP) /1480/**
- Rozhodnutí o odpisu zásob výhradních ložisek (MPO)
- Výkazy GeOV 3 (zpracovávají těžební organizace, podklad pro Bilanci)
- Bilance zásob výhradních ložisek nerostů ČR (pro služeb. potřebu)
- Evidence průzkumných území (MŽP) /73/
- Evidence chráněných ložiskových území (MŽP/ČGS) /1070/
- Souhrnná evidence dobývacích prostorů (ČBÚ) /970/

Hlavní prvky ložiskové ochrany nerostných zdrojů

Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích (GZ)

- Využití výsledků geologických prací při územním plánování (§ 13)

Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (HZ)

- Zabezpečení ochrany nerostného bohatství při územním plánování (§ 15)
- Stanovení chráněného ložiskového území /CHLÚ/ (§ 16, 17)
- Omezení některých činností a umístování staveb a zařízení v CHLÚ (§ 18,19)
- Omezení činností nesouvisejících s dobýváním nerostů na ploše dobývacího prostoru (územní rozhodnutí = rozhodnutí o využití území)

Využití výsledků geologických prací při územním plánování (geologický zákon, § 13, odst. 1)

- Orgány územního plánování a stavební úřady vycházejí při své činnosti z výsledků geologických prací s cílem zajistit v co největší míře zejména ochranu **zjištěných a předpokládaných ložisek nerostů** a zdrojů podzemních vod a vytvářet podmínky pro jejich hospodárné využití.

Podklady: - mapy ložiskové ochrany (aktualizovány ve výstupech každé 2 roky, jinak průběžně na webovém portálu ČGS (České geologické služby)

- archiv dat o nerostných zdrojích ČGS (Geofond)
- data o území (dle vyhlášky ke stavebnímu zákonu) – internetová služba pro poskytování dat o ochraně a využití nerostného bohatství
- evidence průzkumných území
- bilance zásob podzemních vod a rajónů podzemních vod

Využití výsledků geologických prací při územním plánování podle geologického zákona - REALITA

SILNÉ STRÁNKY

- respektuje nepřemístitelnost ložisek;
- včasný nástroj pro územní plánování;
- umožňuje ochranu nejen výhradních ložisek a kvalitních prognóz. zdrojů, ale i ložisek nevýhradních!;
- existující kvalitní datové zdroje;
- odborná vyjádření ČGS k ZÚR i územně plánovací dokumentaci;
- relativně vysoká pravomoc státu (MPO, MŽP i ČBÚ) při posuzování PÚR, ZÚR a územních plánů z hlediska ochrany nerost. bohatství.

SLABÉ STRÁNKY

- velký počet ložiskových objektů;
- velký počet dokumentů k posouzení;
- velké množství jiných zájmů v území;
- hustá infrastruktura;
- preference lokálních zájmů;
- preference okamžitých zájmů před dlouhodobými;
- velmi slabé vynucovací prostředky, nulové sankce;
- chybějící deklarace společenského zájmu na ochraně a využití nerostných zdrojů, využití nerostných zdrojů je chápáno jen jako soukromé podnikání.

Zabezpečení ochrany nerostného bohatství při územním plánování (horní zákon, § 15, odst. 1)

- K včasnému zabezpečení ochrany nerostného bohatství jsou orgány územního plánování a zpracovatelé územně plánovací dokumentace povinni při své činnosti vycházet z podkladů o **zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách** poskytovaných jim MŽP, při tom postupují podle zvláštních předpisů a jsou povinni navrhnout řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější.

Podklady: - mapy ložiskové ochrany (aktualizace výstupů každé 2 roky, jinak průběžně na webovém portálu ČGS
- archiv dat o nerostných zdrojích ČGS (Geofond)
- data o území (dle vyhlášky ke stavebnímu zákonu) - internetová služba pro poskytování dat o ochraně a využití nerostného bohatství

Zabezpečení ochrany nerostného bohatství při územním plánování podle horního zákona - REALITA

SILNÉ STRÁNKY

- respektuje nepřemístitelnost ložisek;
- včasný nástroj pro územní plánování;
- umožňuje ochranu výhradních ložisek a kvalitních prognóz. zdrojů;
- existující kvalitní datové zdroje;
- odborná vyjádření ČGS k ZÚR i územně plánovací dokumentaci;
- relativně vysoká pravomoc státu (MPO, MŽP i ČBÚ) při posuzování PÚR, ZÚR a územních plánů z hlediska ochrany nerostného bohatství.

SLABÉ STRÁNKY

- velký počet ložiskových objektů;
- velký počet dokumentů k posouzení;
- velké množství jiných zájmů v území;
- hustá infrastruktura;
- preference lokálních zájmů;
- preference okamžitých zájmů před dlouhodobými;
- velmi slabé vynucovací prostředky, nulové sankce;
- chybějící deklarace společenského zájmu na ochraně a využití nerost. zdrojů;
- nelze využít pro nevýhradní ložiska.

Stanovení chráněného ložiskového území (horní zákon, § 16, 17)

- **Ochrana výhradního ložiska** proti ztížení nebo znemožnění jeho dobývání **se zajišťuje stanovením CHLÚ.**
- CHLÚ zahrnuje území, na kterém **stavby a zařízení, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska**, by mohly ztížit nebo znemožnit jeho využití.
- CHLÚ stanoví MŽP po projednání s orgánem kraje v přenesené působnosti rozhodnutím vydaným v součinnosti s MPO, OBÚ a **po dohodě s orgánem územního plánování a stavebním úřadem.**
- Řízení o stanovení CHLÚ se zahájí na návrh organizace či z podnětu OSS. Návrh se doloží **osvědčením o výhradním ložisku** a návrhem hranic CHLÚ.
- Účastníkem řízení o stanovení CHLÚ je **pouze navrhovatel.**
- V řízení o stanovení CHLÚ posoudí MŽP návrh a podklady z hlediska požadavků na ochranu výhradního ložiska a **posoudí připomínky.**
- **Hranice CHLÚ se vyznačí v územně plánovací dokumentaci.**

Stanovení chráněného ložiskového území - REALITA

SILNÉ STRÁNKY

- relativně vysoká míra ochrany;
- respektuje nepřemístitelnost zdrojů;
- ochrana vymezena proti stavební činnosti, která by mohla trvale znemožnit využití ložiska, jiné spory nemají být řešeny, neboť v této fázi nelze řešit střety zájmů;
- účastníkem řízení je pouze navrhovatel;
- CHLÚ je závazným limitem územního plánování;
- Stanoveno 1070, nestanov. 32 CHLÚ.

SLABÉ STRÁNKY

- nutnost dohody se stav. úřadem a orgánem územního plánování,
- občasná snaha suplovat v tomto řízení orgán ochrany přírody;
- častá preference jiných (lokálních) zájmů, zejména výstavby;
- chápání stanovení CHLÚ jako prvního kroku k těžbě;
- minimální síla státu ve snaze prosadit ochranu svého vlastnictví v rámci správních řízení.

Nestanovená CHLÚ

Číslo ložiska	Název ložiska	Sub reg	Poř.	Popis
3012100	Uherský Ostroh	B	1	osvědčení údajně vydáno FM dopravy, ale bylo kdesi v utopeném archivu, není ani kopie
3024600	Lísková-Černá Řeka	B	2	rozhodnutím MŽP ze dne 30.12.2004, č.j. 520/762/04 bylo přerušeno řízení - nesouhlas MÚ a ochrany přírody
3025900	Dobříš-Lipíž	B	3	rozhodnutím MŽP č.j. 500/1567/502 32/03 ze dne 4.11.2003 nebylo CHLÚ stanoveno
3080200	Vidolice	B	4	
3080700	Chebské pánve	B	5	nesouhlas obce, ochrana lázní a minerálních vod
3100400	Koberovy	B	6	návrh zamítnut rozhodnutím MŽP č.j. 542/G5/05/302 ze 12.5.2005 z důvodu nesouhlasu obce
3160800	Odravská pánev	B	8	nesouhlas obce, ochrana lázní a minerálních vod
3178600	Hejná (Pucanka, Kozník)	B	9	řízení o stanovení CHLÚ bylo 6.10.2003 přerušeno - zásadní nesouhlas MÚ Horažďovice
3223600	Stupava (Hýsly)	B	10	Není osvědčení o ložisku
3225300	Majdalena	B	11	leží ve vyšší zóně ochrany přírody CHKO Třeboňsko, návrh nepodán pro neřešitelné střety zájmů
3232300	Dvory-Jenišov	B	12	jednání o stanovení CHLÚ bylo přerušeno 3.9.2004 do doby vyřešení střetu zájmů, 2007 nové řízení
3232500	Tašovice 1	B	13	dle rozhodnutí 974. KPZ MŽP č.j. 510/630/200 ze dne 14.2.2000
3232600	Tašovice 2	B	14	dle rozhodnutí 974. KPZ MŽP č.j. 510/630/200 ze dne 14.2.2000

Číslo ložiska	Název ložiska	Sub reg	Poř.	Popis
3235700	Litohlavy-Smrkový vrch	B	15	řízení přerušeno rozhodnutím čj. 865/ÚOPL/93 dne 20.7.1993
3235800	Kyšice-Pohodnice	B	16	řízení přerušeno v roce 1993
3236000	Kaliště	B	17	rozhodnutím MŽP ze dne 30.12.2004, č.j. 520/682/04 bylo zastaveno řízení o stanovení CHLÚ podané Geofondem
3240000	Chabičov-Kosov	B	20	Není osvědčení o ložisku
3242700	Jitrava	B	21	Není osvědčení o ložisku
3247500	Tlučná-sever	B	22	žádost o obnovení řízení z 2.1.2008 čj.300/13/2008 - dosud žádná reakce
3242300	Vrábče-Nová Hospoda	B	23	nedořešena sama existence výhradního ložiska
3252800	Mikulovice u Jeseníka	B	24	Není osvědčení o ložisku
3252700	Břevenec	B	25	Není osvědčení o ložisku
3256500	Mičovice-Kozí kámen	B	26	Není osvědčení o ložisku ani neexistuje závěrečná zpráva
3259500	Hájek 2	B	27	přerušeno rozhodnutím OVSS čj. 530/1721/04-Ra-UL dne 15.11.2004 pro nesouhlas obce a MÚ Ostrov
3259400	Hájek 1	B	28	přerušeno rozhodnutím OVSS čj. 530/134/04-Ra-UL dne 12.11.2004 pro nesouhlas obce a MÚ Ostrov
3259900	Kaštice - Vysoké Třebušice	B	31	přerušeno rozhodnutím OVSS MŽP čj. 530/168/04-Ra-UL dne 22.10.2004 nesouhlas MÚ Podbořany
3264000	Stružná	B	32	nelze stanovit pro zásadní nesouhlas Armády ČR - ložisko leží ve VÚ Hradiště

Ložisko, které sice nikdy stanovenou ochranu nemělo, ale které se podařilo vytěžit a prostor začlenit do přírody (PP)

Prostor, kde se nachází jedno z ložisek, kde se nepodařilo stanovit CHLÚ (důvodem nesouhlas obce a ochrana přírody)

Prostor, kde se nachází jedno z ložisek, kde se nepodařilo stanovit CHLÚ (nesouhlas obce, ochrana minerálních vod)

Starý lom, výhradní ložisko (bývalé), dnes CHKO, NPR

Využití CHLÚ, stanovený dobývací prostor s klopotně vyřešenými střety zájmů a probíhající hornickou činností

Omezení některých činností a umístování staveb a zařízení v CHLÚ (§ 18, 19 HZ)

- V zájmu ochrany nerostného bohatství lze v CHLÚ zřizovat stavby jen na základě závazného stanoviska dotčeného orgánu, přitom je třeba dbát, aby se narušilo co nejméně využití nerostného bohatství a aby došlo ke ztížení nebo znemožnění jeho využití jen **ve zvláště odůvodněných případech**.
- Rozhodnutí o umístění stavby a zařízení v CHLÚ, které nesouvisí s dobýváním, **vydává stavební úřad na základě závazného stanoviska orgánu kraje v přenesené působnosti (KÚ), vydaného po projednání s OBÚ**, který navrhne **podmínky** pro umístění či provedení stavby nebo zařízení.

Omezení některých činností a umístování staveb a zařízení v CHLÚ - REALITA

SILNÉ STRÁNKY

- respektuje nepřemístitelnost ložiska;
- papírově velmi silné, leč neustále oslabované opatření;
- možnost OBÚ navrhovat razantní podmínky pro ochranu ložiska v CHLÚ;
- dohled nad téměř veškerou výstavbou v CHLÚ.

SLABÉ STRÁNKY

- velmi malá síla ingerence státu jakožto vlastníka nerostného bohatství, mizivé pravomoci, nulové sankce;
- běžné nerespektování podmínek OBÚ;
- příliš velký tlak na stavební činnost v rámci husté infrastruktury v ČR;
- rozhodování na lokální úrovni (stavební úřad + kraj), které preferuje (až na výjimky) místní potřeby;
- oddělení výkonu státní surovinové politiky od rozhodovacího procesu – decentralizace ochrany nerostného bohatství.

Děkuji za pozornost

